

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 «
 Helyben házhoz hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 «
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 «

TISZÁNTUL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hét- és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáca-utca 3.

A szerkesztőség kizárólag visszadási vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

A kisiparosok barátai.

Írta: Dr. Ernszt Sándor, orsz. képviselő.

Néhányan, kik a munkáviszonyokkal foglalkozunk, szomorúan szemléljük a kisiparosok sorsát. Anyagi bajaikat eleget tárták fel a kisiparosok s jó barátjaik s mondva csinált jó barátjaik. Véleményünk szerint az anyagi baj nem is minden, ezeket a bajokat tetézik más erkölcsi bajok, különösen a testületi szellem körül. Ez volt az oka, hogy az utolsó keresztény szocialista kongresszuson hangos feljajdulás volt hallható, mikor én ezt a pontot érintettem.

A kisiparos leginkább szorul a hasonlóak támogatására, a testületre, pláne a mai szocialis viszonyok között, a termelési mód miatt, amint ez jelenleg divik, kétszeresen szorul a testületre. A kisiparos kénytelen volt egy ideig testület nélkül megenni. Tényleg a legtöbb kisiparos így volt hosszú éveken át. Később lassacskán összeverődtek a kisiparosok a törvényalkotta ipartestületekbe, a száraz, sovány jogu, heptikás ipartestületekbe.

A régi jó ipartestületekben, a céhekben volt jog, az újakban ebből majdnem semmi sem maradt. A régi testületekben

volt szellem, az egyformák és az egy meggyőződésűek szelleme, a mostaniakban nincs szellem, nagyon vegyes társaság verődött ott össze, legfőleg a közös bajok kötik össze az embereket, de közös meggyőződésről, pláne lelkesedésről valami ideális célokért, arról szó sincs. Hogy is lehetne, mikor az embernek a legbensőbbet s a legbecsesebbet, a lelki világát el kell némitania, hogy szomszédja meggyőződését s lelki világát meg ne sértse. A régi iparos testületekben más körülmények voltak s azért ott más szellem uralkodott.

Itt vannak a kisiparosok más nemű új barátjai a nagyiparosok. Eddig mindenki azt hallotta, hogy a nagyipar természetesen ellensége a kisiparnak. Hogy a nagy hal megeszi a kis halat, hogy a nagyipar megeszi a kisipart, hogy ez ellen mentség nincs, hogy a nagyipar szabadságában, konkurenciájában, raktáraiban, vigéceiben korlátozni nem lehet, a kisipart megmenteni nem lehet, Ujabbban csodálkozva hallja a világ, hogy a nagyiparosok és a kisiparosok szövetségesek lettek s egymást megszerették a gonosz szocialisták miatt. Mi fejszóvalva nézzük ezt a barátságot. Igaz, hogy a

munkaadóknak, kicsiny vagy nagy munkaadóknak sokszor közös érdekeik vannak. De azért ez mégis csak különös barátság, a nagyiparosok és a kisiparosok barátsága. A csirkének mégis éreznie kellene, hogy ne kössön barátságot a rókával. A kisiparosoknak mégis csak törniök kellene a fejüket azon, hogy fogják-e őket a nagyiparosok egy napon feláldozni és pedig egy oly napon, mikor a kisiparosok legkevésbé fognak arra gondolni, mikor legkevésbé lesznek arra elkészülve? Ugy emlékszünk, hogy a múltban volt arra eset nem egy, hogy a nagyiparosok felhasználták a sztrájkot a kisiparosokkal szemben.

Pláne a szociáldemokraták is barátjai a kisiparosoknak. Persze nem a munkaadóknak, hanem a munkásoknak, mint ők mondják. Szociáldemokrata kisiparos-barátok! A szociáldemokraták, kik a szemétdombra kívánják a kisipart. De mégis kell valaminek lenni a dologban, mikor annyi kisipari segéd hisz a szociáldemokratáknak. Van-e tehát a dologban valami? Nincs. A szegény kisipari segédek a pillanatnyi előny elvakultságában áldozatul s eszközül dobják oda magukat oly iránynak, mely kétségtelenül mé-

„TISZÁNTUL“ TÁRCZÁJA.

Az érc-kakas.

Írta: Prém József.

III.

Még aznap teljes parádéba öltözött a főhadnagy ur és beállított leendő apósához, hogy ünnepélyesen megkérje a leánya kezét. Es hozzátette:

— Ismerem a föltételt. Nos, nem rajongok az uniformisért... Elsőben is ember akarok lenni és dolgozni akarok. Ha méltónak ítélek arra, hogy folytassam a munkáját, hát én életcéloimat látom ebben, de csak úgy, ha Paula, akit imádok, boldog lesz velem...

— Derék embernek ismertem. Itt a kezem. Önnek adom egyetlen kincsemet. Csupán egyet kövök ki: Mielőtt a galambosvári templomot be nem fejezzük, szó sem lehet az esküvőről. Nekem építőtársra és nem vőre van szükségem!

— De hisz akkor még két évet kell várunk!

— Nincs főlebbezés! Amíg az érc-kakas nincs a torony tetején s a templomot át nem adjuk: Addig szót se többet! Az esküvő is az új templom oltára előtt lesz.

Az érc-kakas. Ki hitte volna, hogy az még bajt és kétségbeesést fog okozni? A lovassági laktanya elkészült, a főhadnagy egyszerű valamelyik szekrény fenekére vándorolt. Harmatos Gyula elegáns polgári ruhában játszta a boldog vőlegény szerepét, a templom is elkészült, de hátra volt még az érc-kakas!

Még mielőtt föltették, sok gondot okozott. Mert nemcsak tartósnak, hanem könnyednek is kell lennie: hadd mutassa, mintha csak ebben a pillanatban repült volna oda. A rud is, melyen az ércmadár áll, nem afféle közönséges rud. Nagy hivatása van ennek az egyszerű szerkezetnek. Meg kell éreznie: merről fúj a szél s nem szabad válogatni sem az éjszaki, sem a déli, sem a keleti, sem a nyugati fuvalmakban.

Külön műszaki bizottság állapította meg a rudat is, a kakast is. És Harmatos Gyula meg Paula dobogó szívvel nézték, mint huzzák fel a vasszárnyast a toronyba.

Szép csendes nyárutói napon büszkélkedett először a kakas ott a magasságban. Milyen pompás kilátásban gyönyörködhetett! Köröskörül a legszebb panoráma, megvilágítva a fölséges naptól... Közel a vértesshegység. távolabb a Duna széles, ezüstös szalagu, közvetlen alatta az elterülő város... Milyen csodás távlatból láthatta a kakas a szép Galambosvárt.

A szomszéd város hívei irigylve nézték s méreg elfutotta, amint a galambosváriak dicsekedve mondták:

— Nincs ám több ilyen kakas az országban, még a szomszédéké is csak baromfi ehhez, a mi királyi madarunkhoz.

A mátka pár boldog volt. Még egy-két hét és mehetnek a paphoz.

De ekkor közbe jött valami. A műszaki bizottság megvizsgálta az érc-kakast és nem volt vele megelégedve. Rögtön hívták Barnabás urat és Harmatos Gyulát.

— Uraim! A kakas hátsó fele nagyon is alant van. Ez nem maradhat így!

S valóban, a vasmadár felemelt fővel, me-reven nézett az égre, megvetve mindent, ami földi.

Ennyi fölfuvalkodott gőg még sem tűrhető el. Nosza, megindult a tanácskozás.

— Tisztelt szakférfiak! - jelentette az elnök - a fizikai törvény azt tanítja, hogy az egyensúly akkor jó létre, ha az illető tárgy egyik fele épp olyan nehéz, mint a másik.

— Helyes! De mit csináljunk, hogy az egyensúlyt helyreállítsuk? - kérdezte Harmatos Gyula, a vőlegény, aki most is folyvást a szép Paulára gondolt.

— Le kell valamit reszelni a kakas farká-

TELEFON 763.

WIKUS

CUKRASZATA
 A FEKETE SAS PASSAGEABAN.

TELEFON 763.

hében a kisiparosok pusztulását célozza. Maguk alatt vágják a fát. Képtelen helyzetbe sodorják a kisiparost a szocialista tarifaháborúkkal. Ez az első állomás, a második állomáson már ők maguk fognak éhezni hozzátartozóikkal együtt.

Mindezeket világosan látjuk, ezért mondtuk már a keresztény szocialista kongresszuson is, a kisiparosoknak össze kellene fogniok, oly testületről gondoskodniok, melyben igazán szellem uralodnék az egyformák között, kiknek egyforma viszonyaik, egyforma világnézetük van. Jól meg kellene nézniök s persze válogatniok is a barátjaikat. Saját szempontjukból tekintve okosan kellene vizsgálgatniok s bírálniok az állapotokat, hogy mindig ki tudják válogatni azt, a mi nekik valóban hasznukra van.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, január 18.

A kormány részéről jelen vannak: Wekerle Sándor miniszterelnök, Andrássy Gyula gróf belügyminiszter, Apponyi Albert gróf vallás- és közoktatásügyi miniszter, Jekelfalussy Lajos honvédelmi, Günther Antal igazságügyi miniszterek.

Justh Gyula elnök az ülést 11 órakor megnyitja. Részvétellel emlékezik meg a délszlavonországi katasztrófáról. A katasztrófa a szünet alatt történt, s az olasz képviselőház elnökehez részvétleviratot intézett. Kéri ennek utólagos jóváhagyását.

Szabó Kálmán debreceni képviselő halálát bejelenti és kéri az új választás elrendelését. Duchon Ödön és Nadányi Károly képviselők megválasztása óta 30 nap eltelt, a Ház tudomásul veszi.

Nagy György az interpellációk dolgában szólal fel. Azt mondja, hogy eddig 86 olyan interpelláció volt, melyre a kormány tagjai nem adtak választ. Kéri a Házat, hogy foglaljon állást e kérdés tisztázása mellett, s a házszabályok értelmében kötelezze a kormány tagjait a válaszadásra.

Jekelfalussy Lajos honvédelmi miniszter betérjeszti az ujoncjavaslatot.

bóll Hadd legyen könnyebb s akkor majd egyenesen lebeg a madár.

— Inkább nehezítsük meg a fejét!

— Meg kell növesztetni a taraját!

— Ugy van! Majd lehajítja aztán a fejét a dacos jószág.

És a vita mind erősebb hullámokat vetett. A völegény közel jutott a kétségbeeséshez. Már-már megállapodtak volna, amikor Harmatos Gyulának mentő gondolata támadt.

— Üres a begye annak a kakasnak?

Mintha villamos ütés érte volna az egész műszaki bizottságot ott, a torony csucsán, mert hát fön, az állványon folyt a nevezetes vita.

— Kolosszális idea! — hangzott mindenfelől. Minden homlok a nehéz probléma megoldását hirdette. Valaki annyira elbizta magát, hogy már élcelni is mert és hetykén vetette oda:

— Biz ez a vas-kakas éhes! Szinte hallom, hogy korog a gyomra.

— Tele kell tömni a begyét ólomsöréttel!

Ez volt a döntés. Paula a szép menyasszony, könnyes szemekkel fogadta a háttározat hírét és nyakába borult Harmatos Gyulának.

— Hét mégis boldogok leszünk nem-sokára!

IV.

Még aznap megetettek néhány kiló ólom-

Pilisy Zoltán közbeszól: Előbb az önálló bankot!

Justh Gyula elnök előterjesztéseket tesz a bizottsági tagsági helyek betöltésére. Beterjeszti napirendi javaslatát, amelyet a képviselőház egyhangulag elfogad.

A holnapi ülésen az ujoncjavaslatok tárgyalása kerül sorra.

A mai napon nagy várakozással jöttek be úgy a képviselők, mint a közönség is, a parlamentbe. Mindenki azt hitte, hogy események fognak történni. Justh Gyulának minden szavát feszült érdeklődéssel kísérték, de a szenzáció elmaradt. A honvédelmi miniszter betérjesztette a *rendes* ujonclétszámról szóló javaslatot, s legfőbb az kellett nagyobb mozgást, hogy az *adóreformot nem tüzte ki* a napirendre. Megvárják ugyanis, még a pártok foglalkoznak a javaslattal.

Az adóreform ellen különben rendkívül erős akció indult és a képviselőház folyosóján Wekerle miniszterelnökkel igen tüzes vitába bocsátkoztak a reform ellenzői. Wekerle az, felelte a vitaközölknek:

— Ne okoskodjatok, minden rendben lesz és semmivel sem fogtok több adót fizetni, mint most.

Mindez azonban nem igen nyugtatta meg a képviselőket és nagy érdeklődéssel kísérték annak a bizottságnak a tanácskozását, amelyet a városi adók dolgában annak idején kiküldtek, vagyis a városok képviselőinek kiküldött háztartási bizottságának tanácskozását, melyet az ülés után a képviselőház egyik termében Holló Lajos elnöke alatt tartottak meg. Az értekezleten résztvettek Wekerle és Andrássy is, akik a képviselők kérdésére adtak felvilágosításokat. A tanácskozás másfél óráig tartott.

Ugyancsak ma tartottak az ipari és kereskedelmi egyesületek kiküldöttei tiltakozó gyűlést az adóreform ellen.

Kisiparosok szervezkedése. Budapesten valahára megmozdultak a kisiparosok is; a keresztényszocialisták kezdeményezése folytán f. hó 24-én, vasárnap kisiparos-gyűlést tartanak, amelyen a kisiparosok teendőit beszél-

darabkát a kakassal. Mert úgy tessék ám elképzelni a dolgot, hogy az a kakas csak alulról nézve Péter apostol madara. Ott fenn akkora ám az, mint valami kisebbrendű struc.

Az Archimedes összes tudományával keresett, lázasan kutatott egyensúlyt végre helyreállították.

A műszaki bizottság felosztott.

Harmatos Gyula most már siejtette a dolgot. Szétszedette a bámulatos gonddal, ezer gerendából, lécből, deszkából összeszerkesztett alkotmányt, mely maga is egy technikai remek. Oh, ha megfontolta volna! Ha tudta volna, hogy néhány nap múlva mi történik!

Az első huszonnégy órában semmi baj sem volt. Kis szélben, nagy szélben, mindig derülten, mindig vidáman nézett körül a madár. És Barnabás Timót megengedte, hogy a pap először hirdesse ki Paula és Gyula leendő házasságát. Két hét múlva átadja a templomot és meglesz az esküvő.

De egy éjjel igen barátságtalan orkán toppant be. Harmatos Gyula éppen a menyasszonyától ment haza. Paula utána nézett a zárt ablakon. Rettentő vihar tombolt. A völegény azonban vidáman haladt el a teljesen kész templom előtt, melynek kakasa fön, vígan forgolódott és a boldog Gyula elbizakodottságában travesztálni kezdte Arany János balladáját:

meg. A gyűlésre való felhívásban a következőket közlik:

»A tisztességtelen verseny, a nagy bazárok, a kontár munka, a fegyencipar, a hitelhiányt az értékesítés szervezetlensége és a kellő szakiskolák hiánya és a kormánynak azon furcsa eljárása, hogy míg a kisipart teljesen elhanyagolja, 38 millióval szubvencionálja a nagyipart, szinte válságos állapotba döntötték a magyar kisiparosokat. Az egész magyar sajtó kevés kivétellel, a kisiparosok született ellenségeinek kezében van, gyűléseink a nagyipar és a kereskedelem kitarított szővivői és tollharcosai szerepelnek és a közvéleményben a kisiparosok igazi hangját nem is lehet hallani.«

Arany igazságok, amiket érdemes följegyezni és másutt is meghallgatni.

Nagyvárada is volt valamikor virágzó kisipara — s itt nem érzik szükségét kisiparosaink a szervezkedésnek?

A képviselőházból. A képviselőház a mai ülésen a megüresedett bizottsági helyeket tölti be. Az adóreformról szóló javaslatot csak a szerdai ülésen fogják tárgyalni. Ma Szatmári Mór képviselő interpellálni fog a folyton megismétlődő bányakatasztrófák ügyében.

Városi közgyűlés.

— Negyedik nap. —

Végre, négy napi tárgyalás után tegnap este fél 8 órakor véget ért Nagyvárad város törvényhatóságának ez évi első közgyűlése.

Tegnapra már megcsappant a bizottsági tagok érdeklődése. Pedig éppen tegnap ment keresztül a bírálaton a város legfontosabb ügye, a költségvetés, amelyet mondhatni, változatlanul fogadtak el.

A közgyűlés lefolyása a következő volt:

Glacs Antal főispán elnökölt.

A bizottság tagjai közül alig 20-an voltak jelen.

A szombati közgyűlés jegyzőkönyvének hitelesítése után a hátralevő ügyek tárgyalására tértek át.

A nagyváradai Kereskedelmi Csarnok kérte, hogy az általa fentartott felső kereskedelmi iskola segélyét az eddigi évi 5000 koronáról 7000 koronára emelje fel a törvényhatóság. — A városi tanács az eddigi 5000 korona meg-

Sűrű sötét az éj
Dühöng a déli szél . . .
Az új templom magas
Tornyán az ére-kakas
Csikorog élesen . . .

Nevetett a balladai hangulaton, mely oly vidámmá tette. És hozzátette magában:

— Ez a szél voltaképp északi szél, még pedig gonosz, de mindegy!

Felöltöje gallérját a fülére hajtotta, ám azért jól hallotta a csikorgást. Rémes, kétségbejítő, jajveszékélészerű hangok voltak ezek. Mintha csak a vesztét érezte volna a több száz ólom-golyóval megterhelt kakas.

Másnap, amint a völegény kimegy az utcára: látja, hogy egész tömeg ember szállta meg a templom előtti tért. Mi történt? Ur Isten mi is? Fölnéz a magasba, ahová ezer szem pillantott.

— Szent Isten! Hát megint felbomlott az egyensúly? Mint az örült futott Barnabás Timóthoz. Ott volt szobájában Paula is.

— Végünk van! — kiáltott Harmatos Gyula. Már megint el kell napolnunk az esküvőt. Hiába tömük a kakast, akár valami ludat . . . Most áll csak ferdén, Csufúsága a városnak.

— Elferdült a kakas?

A rud, a rud. Arra nem is gondoltunk. A kakas megáll emberül, de mert nehezebb lett a madár, hát nem bírta a gyöngye vasrud . . .

adását javasolta. — A tanács javaslatát hozzászólás nélkül elfogadták.

A nagyváradi pincér szakiskola részére az eddigi 400 korona segélyt szavazták meg.

A nagyváradi népkönyvha eddigi 300 korona segélyt 1000 koronára emelték.

A népiroda részére az eddigi 400 koronát szavazták meg.

A Népkönyvtár egyesület szabadiskolája részére 300 koronát szavazták meg.

A tanács előterjesztést tett, hogy a városi tisztviselőknek a megállapított fizetésfelemelést az 1909. évben teljes egészében vegye fel a törvényhatóság a költségvetésbe. Erre összesen 26100 kor 40 fillér szükséges.

Dr *Hoványi Gyula* igazságosnak tartaná, hogy az egy állásban hosszabb ideig szolgáló összes tisztviselőknek visszamenőleg beszámíttassék a szolgálat. Erre nézve az 1910. évi költségvetésbe gondoskodják a város. Ezt indítványozza.

Dr *Adorján Emil* ellenzi az indítványt, bár elismeri, hogy a tisztviselők nincsenek fényesen fizetve. Így előkészületlenül nem lehet elővenni. A város nem bírja meg, de a tisztviselők sem kérték ezt.

Dr *Hoványi Gyula* az indítvány megtételénél az igazságot kereste. A becsületes szolgálat igazságos díjazását. Ha azt akarjuk, hogy jó legyen a tisztikar, jó fizetést kell adni, hogy kitűnő elemek is jöjjenek a városhoz. Az igazságtalanságot reparálni kell. Különben végleg ugyanis az 1910. évi költségvetés tárgyalásánál határozunk.

Dr *Moskovits József Adorján* indítványát pártolja. Az 1910. költségvetésre nem is lehet most utasítást adni.

A tanács javaslatát, dr *Hoványi Gyula* indítványának mellőzésével elfogadták.

A költségvetés.

A tanács előterjesztette az 1909. évi költségvetést.

Fried Ferenc elismeréssel adózik az elhunyt főszámvéví működéséről s távol van tőle, hogy őt illetőleg bírálja a költségvetést. Első sorban a költségvetés összeállításának formáját kifogásolja. Együtt szeretné látni a személyi és dologi kiadásokat, s az összetartozó dolgokat együtt mutatni ki. Majd azt fejtegeti, hogy a kereskedelem és ipar emelésére kellene törekedni s indítványozza, hogy a tanácsot utasítsák, miszerint a gyáripár intenzívebb emelésére szabályzatot dolgozzon ki s már most mondja ki, hogy új gyártelepeket a legmesszebbmenő támogatásban részesíti. Ezen határozatát küldöttség útján hozza *Kossuth Ferenc* miniszter

Após meg vő, meg Paula is azonnal kiesttek a szerencsétlenség színhelyére.

Bizony szánandó állapotban lógott a vaspadár. Mindenki nevetett rajta. Nap-nap után ott vihogtak az utcagyerekek, a bámész nép, a Galambosvárra rándult idegenek. Hát még a szomszéd város emberei. Afféle nevezetességé készült válni az új templom, mint Piza városa örvend. S vajjon, ha Pizának lehet ferde tornya, miért ne lehetne Galambosvárnak ferde kakasa?

— Valósággal híressé lesz a város —
— élcelődött sok gonosz nyelv.

— Nem ezt nem türhetem és nem türheti a hitközség sem!

És *Barnabás* kiadta a parancsot leendő vejének, hogy építse fel újra a szétszedett állványt. . . . Majd aztán fölmeleg az újból összerendezendő műszaki tanács, hogy új konziliumot tartson a magasban. . . . Orvoslása nem lézen olcsó. . . .

— Rettentő kakas! Biztos, hogy újból elnyel hater koronát a telhetetlen baromfi.

De minden kitartás célt ér. Az új rud már helyt áll. *Barnabás Timót* beváltotta szavát. Az új templomban az első áldást a szép Paulára és a meggyötört *Harmatos Gyulára* adta a pap.

Az érc-kakas pedig azóta kifogástalanul végzi balladai csikorgását.

(Vége.)

tudomására, valamint közölje a gyáripárok orsz. szövetségével. Rámutat, hogy a város új gyártelep felállításánál ellogadhatlan kikötéseket tesz. A tanácsnál nincs meg a jóakarát a gyáripár emelésére. Sürgeti a városi takarékpénztár felállítását. Kéri a tanácsot, hogy a lakás viszonyok és a drágaság enyhítésére a hatósági mérszárszékét állítsa fel. A piaci viszonyok javítására is felhívja a tanács figyelmét. De különösen a lakás viszonyok javítására törekedjék a tanács. A munkáslakások építésétől se riadjon vissza a város. A szegényügyet mielőbb rendezze a város s a bejelentő hivatalt állítsa fel. A köztisztviselési állapot se méltó Nagyváradhoz. Ezeket ajánlja a tanács figyelmébe.

Balogh Döme a bejelentési hivatal felállítását sürgeti. A Fő-utca aszfaltozását drágán csináltatta a város, mert az árlejtést mellőzte. Így elvesztett a város legalább 50000 koronát. Kifogásolja, hogy a városházán nincsen fegyelm; a hivatalos órák nincsenek kiírva s azt nem is tartják be. A költségvetést általánosságban sem fogadja el.

Dr *Adorján Emil* elfogadja a költségvetést mert az haladást jelent. — Feladatok vannak benne kitűzve. Rámutat a Páris-patak rendezésére, amely a csatornázási alapból telne ki, holott eredetileg a Betterment alapján akarták ezt a nagy munkát keresztülvinni. A munkás kis lakások építésétől fél s ezt a város segítse elő, de ő ne építse, mert így nagyon drága lenne. Ujváros utóbb nagyot hanyatlott. A Bémerterre milliókat költöttek s Ujvárost elhanyagolták. A költségvetésben is megfélekedtek Ujvárosról. A Szent László-teret rendezék. Ujvároson parkok nincsenek. — Az ipari és kereskedelmi érdekekre nincs elég gond. Kossuth-utcat a villamos vasutal tönkretették, agyonütötték. Ezeket el kell onnét távolítani s van mód rá, hogy az utca uttestét kiaszfalozzák. A Szent László templom áthelyezésére módot kellene keresni. Kéri, hogy a polgármester vegye a kezébe ezt az ügyet. Indítványozza, hogy 1909. év első felében vegye kezébe a tanács Ujváros fejlesztését.

Dr *Moskovits József* rámutat, hogy Nagyváradon 26 gyár van. Nagyvárad fejlődéséhez ezek nagyban járulnak. Az országban egyike Nagyvárad a legelső gyárvárosnak. Tizenkét gyár élvezte itt a város támogatását. A polgármester megtette mindig a kötelességét, de az előfeltételek nem voltak meg, azért nem jöttek ide a gyári vállalatok. Ily körülmények között támogassák a meglévő gyárpárt. Elfogadja a költségvetést.

Dr *Várady Zsigmond* azért nem fogadja el a költségvetést, mert a népkönyvtár és a zeneiskoláról nincs benne gondoskodás. — A gyárpárt fontosnak tartja, de az vonz idegent s az fejlődik, ahol magas kulturintézmények vannak. Hivatkozik Münchenre, ahol pl. a Wagner-előadásokra özönlik a közönség az egész világról. Nagyvárad visszaesett, mert egy hangversenyt nem lehet itt sikerrel megtartani. Egy faipari szakiskola is szükséges volna. Minden iskola vonzza a közönséget. De ez nemcsak a várostól függ. A zeneiskolát azonban felállíthatja Nagyvárad. A népkönyvtár ügyének halogatása is már neveltséges. — A város támogatson minden kulturintézményt, de semmitéle építkezésbe ne menjen bele. Semmi vállalkozásba ne menjen bele a város. A községi takarékpénztár felállítását ellenzi, van elég pénzügy. — Az iparfejlesztésnek útját állják az általános konjunkturák. *Fried Ferenc* indítványát nem fogadja el.

Rimler Károly köszöni, hogy jóindulattal fogadták a költségvetést. Válaszol *Várady*nak. A közkönyvtár és zeneiskola meglesz. A közkönyvtár meg van nyitva, könyvtárnoka van. Hozzáférhetővé kell tenni. Erre kell a kulturpalota. A magán-zeneiskolát eddig segítette. A városi zeneiskola ügyében bizottság van kiküldve. A többi szónokok által felvetett kérdésekkel nem foglalkozik, dacára, hogy fontosnak tartja. Egy-két kérdésre azonban kifejtette álláspontját.

Lukács Ödön a városi takarékpénztárról szól s azt nem tartja helyesnek, pénzügyi szem-

pontból sem. A munkáslakások építését közegészségi szempontból szükségesnek tartja. Ez ügyben előterjesztést tesz majd a tanács. A költség nagyobb részét az állam viseli. Ajánlja a költségvetés elfogadását.

A költségvetést általánosságban elfogadták, dr *Adorján Emil* javaslatával együtt, hogy Ujváros fejlesztésére vonatkozólag még az év első felében tegyen javaslatot a tanács.

A részleteknél figyelmébe ajánlotta a tanács a polgármesternek, hogy a Budapestről a vidékre helyezendő állami kertészeti iskola idehelyezése, vagy új állami kertészeti iskola iteni felállítására tegyen meg a lépéseket; az altábornagyi lak lerombolásával Pável-utcának meghosszabbítása kérését tanulmányozza.

Hosszabb vitát keltett a szőlőtelepre felvett összeg. A közgyűlés elhatározta, hogy ez évben még megszavazza az összeget, de kimondta, hogy az 1910. évi költségelirányzatba már nem iktatható be a telep s a tanács tegyen javaslatot annak megszüntetése, illetve mikénti értékesítése iránt.

Egyébként a költségvetést részleteiben is elfogadták. A községi pótdadó az eddigi összegben marad.

A szicíliai köldregés által sulytottak segelezésére 1000 koronát szavazott meg a közgyűlés.

Benkő Mihály színházi világitónak 500 korona lakbért szavaztak meg.

A néhai *Rimanóczy Kálmán* hagyatékáról készített alapító oklevelet kiadták a jogügyi szakbizottságnak.

A Nogáll-utca szabályozási vonalának megállapítása tárgyában *Fetser Antal* felszentelt püspök által beadott felebbezés igazolása tárgyában, dr *Hoványi Gyula* felszólalása folytán a közgyűlés helyt adott az igazolásnak.

A többi kisebb jelentőségű ügyek letárgyalása után este fél 8 órakor a négy napos közgyűlés véget ért.

UJDONSÁGOK.

A Ne temere a jogakadémián.

Az utóbbi napokban oly gyakran irtunk a Ne temere decretumról, hogy félve attól, hogy unalmassá válunk, csaknem bocsánatot kell kérnünk, hogy megint erről szólunk olvasóinkhoz. De az a szörnyű tájékozatlanságra, vagy rosszakaratra valló közlemény, amely vasárnap a *Nagyváradi Naplóban* jelent meg e tárgyról, kényszerít bennünket, hogy ismét visszatérjünk erre.

Ha hetekkel ezelőtt irtak volna ilyen teljes tudatlanságra valló közleményt, még talán meg lehetett volna bocsánatni. De a mult héten itt megjelent monografia ujságcikkek és a közgyűlésen elhangzott beszédek után annyit legalább is tudnia kellene már minden intelligens embernek, pláne annak, aki irányítani akarja mások felfogását, hogy a Ne temere nem egyéb mint a római kath. egyház házasságjogainak egy új és nagyon fontos helyzete, amely nélkül ezentul egyházjogot tanítani nem lehet.

És ennek dacára a fent említett közlemény brutális módon megtámadja a nagyváradi kir. kath. jogakadémiát és annak egyházjogtanárát, hogy ez utóbbi a most hirdetett második félévben előadást tart az új pápai decretumról.

A tájékozatlanok kedvéért megjegyezzük, hogy tanulmányi rendtartásunk szerint a jogakadémia tanári testülete mult év december közepén (amikor még a debreceni átirat sem született meg) felterjesztette a második félévi előadások tárgyát és sorozatát s ezen tantervet a vallás- és közoktatásügyi miniszter jóvá is hagyta. Megjegyezzük azt is, hogy a budapesti

egyetemen szintén külön előadást tartanak a Ne temere decretumról a most kezdődő második felévben. De ha nem is így lenne a dolog, akkor is alig lehetne vakmerő toiakodásnál egyébként jellemezni azt az eljárást, hogy valaki ekkorra tudatlansággal és tájékozatlansággal bele mer szólni egy felsőbb tanintézet tanrendjébe.

Együttal szükségét látjuk megjegyezni azt is, hogy bár némelyeknek a tudatlansága és rosszakarata ugyszólván feneketlen, mégis mindennek van határa, még a katolikusok birka-türelmének is. Mert azt csak már nem lehet megengedni, hogy héberék diktálják még azt is, hogy mit tanítsanak, vagy mit ne tanítsanak a katolikus tanintézetekben.

Seperjen mindenki a maga háza előtt.

*** Uj tanár a főreáliskolában.** A vallás-és közoktatásügyi miniszter dr. Gedeon Alajost, a budapesti VI. ker. állami főgimnázium rendes tanárát a nagyváradai állami főreáliskolához helyezte át. Ugy értesülünk egyébiránt, hogy Gedeon van kiszemelve az iskola új igazgatójának is.

*** Benedek Elek Nagyváradon.** A Népevelési egyesületnek vendége volt Nagyváradon szombat délutántól hétfőn délig Benedek Elek, a gyermekek régi mesemondója, a Néptanítók Lapjának mostani felelős szerkesztője. Az egyesület kebelében estélyt rendeztek a tiszteletére, ahol jelenvolt a tanfelügyelőség és az egyesület tagjai nagy számmal. A kellemes idő elteltével jó emlékekkel bővelkedve hagyta el városunkat.

*** Hirtelen halál.** Mély gyász sújtotta Biró Imre vármegyei tisztviselőt és családját. Anyósa özv. Szegedy Jánosné vasárnap reggel 6 óra tájban felkelt, anélkül, hogy valami fájdalmat érzett volna. Amint a konyhából a folyosóra kilépett, hirtelen összeesett s pár perc múlva meghalt, élete 75-ik évében. Temetése ma, kedden délután temetik a Vizvezeték-utcai gyászszáztól.

*** Kiténtetett munkások.** A kereskedelmi miniszter évenként jutalmakat és oklevelet adományoz munkások részére, akik hosszabb ideig buzgó szorgalommal folytatják iparukat s különösen akik hosszabb időt töltenek egy munkaadónál. A nagyváradai kereskedelmi és iparkamara előterjesztésére négy ilyen munkásnak adományozott a miniszter 100—100 korona jutalmat s dicsérfő oklevelet. A kamara a maga részéről pedig két iparos munkás részére adott 50—50 korona jutalmat s dicsérfő oklevelet. Vasárnap ünnepélyesen adták át a kiténtetett munkásoknak a szép elismerésről tanuskodó jutalmakat, a kamara disztermében. Huzella Gyula kir. keresk. tanácsos, kamarai elnökön kívül a kamara tagjai s városunk iparosai közül szép számmal voltak jelen. Huzella Gyula elnök szép buzdító beszédben vázolta a becsületes munka nemességét s további kitarásra buzdítva a kiténtetett munkásokat, átadta a jutalmat és az okleveleket. A kiténtetett munkások a következők: Gelb Lajos közműves segéd Rendes Vilmosnál; Lammel Vilmos bádósgossegéd Bodnár Jánosnál; Schwarz Herman maláta-mester a Léderer és Kálmán féle gyárban; Unger Aurél üveges segéd Hant Frigyesnél 100—100 koronát és oklevelet kaptak; — a kamara részéről pedig Fiedler György lakatossegéd Dóbozy Györgynél és Blázsóvich Mihály szűrszabó segéd Barogh Mihálynál. A kiténtetett munkások nevében Unger Aurél mondott köszönetet a jutalomért s ezzel véget ért a szép ünnepély.

*** Verekedők.** Tegnap délután a Gálányi-utca 17. szám alatt levő házmaster lakásán Áron József, valamint Gygy Márton és ennek Lajos és József nevű fia valami fizetés tárgyában összeszólkákoztak. A szó beszéd során a

három Gygy megtámadta Áron, megkésélték s úgy összeverték, hogy a biharmegyei kózkórházba kellett szállítani. A három Gygyot be-kísérte a rendőrség.

*** Körösvölgy a messzinai szerencsétlenekért.** Az a méreteiben és borzalmas-ságában megdöbbentő katasztrófa, mely Dél-olaszország legvirágzóbb városait tette tönkre, s a melynek megmunkáltjai most csakis a világ humanizmusára számítva tengődnak, megmozdította a Körösvölgyi intelligencia jó szívet is. Mint tudósítónk jelenti: *Elesden* csüörtökön este a messzinai szerencsétlenül jártak rézére tombola estélyt rendeztek. Az estély védnökei gróf Bethlen Aladár és neje Batthyányi Vilma grófnő voltak. Az estélyen megjelentek gróf Bethlen Aladár, özv. gróf Batthyányi Józsefné, gróf Bethlen Aladárné, gróf Zichy Ödön. Ott voltak Bérczy Imre főszolgabíró, Juricskay Dezső birtokos, Patzkó Elemér járásbíró, valamint a körösvölgyi erdészek és intézők, Leffelholcz Gyula plebános, Dávid Gyula református lel-kész. Az estély igen szép eredményű volt. Csak maga a tombola 597 korona 60 fillért jövedel-mezett.

*** Halálozás.** Mély részvétellel vettük a következő gyászjelentést: özv. Uzon Jánosné szül. Ellinger Terézia úgy a maga, valamint számos rokonok nevében is fájdalmas szívvel tudatja a felejthetetlen jó férj, illetve rokon Uzon János-nak, volt székesegyházi zenész és zenetanár, volt 48-as nemzetőr folyó hó 18-án, d. e. 10 órakor, élte 84-ik, boldog házassága 31-ik évében, hosszas szenvedés és a halotti szentségek ájtatos felvétele után történt csendes elhunytát. A megdoldogult halott földi maradványai folyó hó 20-án, d. e. 11 órakor fog Lakatos-u. 18-ik számú háznál a róm. kath. egyház szertartása szerint beszanteltetni s a várad-olaszi-i airkertben örök nyugalomra helyezettetni. Az engesztelő szentmise-áldozat folyó hó 21-én, d. e. félnyolc órakor fog a várad-olaszi-i plébánia-templomban az Egek Urának bemutatattani. Mely végtisztes-ségtételre az elhunyt rokonai, barátai és ismerősei tisztelettel meghivatnak.

*** Haramiák a vasúti állomáson.** Az óbudai vasúti állomást az éjjel három rabló megtámadta. Mit akart a három ember, még kiderítve nincs, de a szolgálatot teljesítő hivatalnok és a vasúti őr szerint rablási szándékkal támadták meg a vasútépületet és lövöldöztek is.

Éjjel 12 óra felé az inspekción vasúti tisztviselő, Dávid Ferenc kívül lövöldözést hallott, kiküldötte a vele szolgálatot teljesítő éjjeli őrt, Szajlai Józsefet, nézzen utána, hogy mi történik.

Szajlai kiment, de mikor az állomás-épület ajtaját kinyitotta, három parasztkülséjű embert talált magával szemben, az egyik se szó, se beszéd, ráfogta revolverét és elsütötte.

A lövés nem talált, Szajlai ijedten ugrott vissza, becsapta az ajtót és ráfordította a kulcsot. Állítólag hallotta, hogy az emberek be akarták az ajtót feszíteni.

Besietett Dávidhoz, akivel együtt felszaladtak az emeletre és onnan a még mindig az ajtónál álló rablóra lövöldöztek.

A rablók erre visszavonultak, Dávid Ferenc pedig, aki azt hitte, hogy a rablók még többen vannak, sürgönyözött az angyalföldi állomásnak.

A sürgöny így szólt: »Rablók megtámadták az állomást, kérünk azonnal segítséget.«

Ugyanezt megtelefonálta az óbudai rendőrkapitányságnak.

Az angyalföldi állomásról azonnal elindítottak egy mozdonyt, amelylyel egy rendőrellenőr és három rendőr ment az állomásra, amikor ezek megérkeztek ugyanakkor jött a helyszínre Schmidt Ede rendőrtisztviselő néhány rendőrrel. Rablóknak a területen nyomát sem talált. Az állomás őrzésére azután néhány rendőrt hagytak, a többi rendőrök pedig mentek a közeli kocsma-klubba és ott sem találtak gyanús embert. A nyomorúság még egy óráig tartott.

*** Fráter Loránd Nagyváradon.** Fráter Loránd a haramies zenésztörzset alakított lebből 8-án Nagyváradon hangversenyt ad

Fráter Loránd egy pár év óta oly országos hírnek és népszerűségnek örvend, hogy bővebben írni róla szükségtelenné tartjuk. Dalai befészkeltek magukat mind oda, hol az igazi magyar izüadókat szívesen hallgatják. Mindenki ismeri: »Tele van a város akácfavirággal«, »Száz szál gyertyát«, »Megölte egy legény magát« stb. gyönyörűbbnél gyönyörűbb dalokat. Ezeknek aszerzője jön Nagyváradra. A hangverseny iránt igen nagy az érdeklődés s már most szép számmal kelnek el a jegyek. A kíséretet zongorán Tarnay Lajos szolgálattja, ki szintén ismert hazai művész. Jegyek Sebő Imrénél kaphatók.

*** Gyujtogató kis gyermekek.** Tegnap délben 2 óra tájban a Kolozsvári-utca 124. sz. alatti házban levő tengeri göré kigyulladt s a benne volt szecskaavágóval és kóróval együtt leégett. A tűz tovaterjedését a gyorsan előhívott velencei tűzoltó különítmény akadályozta meg. A kár 80 korona. A leégett holmi és épület nem volt biztosítva. A rendőri helyszíni nyomozat során kiderült, hogy a tüzet a szomszédok Pap Lőrinc nevű 6 éves fia s ugyanott tartásban levő Kubcs Margit 5 éves leányka idézték elő. A magukra hagyott gyermekek a velük egy udvarban lakó Bódi Demeterék lakásába be-surrantak, az asztalon hagyott doboz gyufát élcstenték. Zsákmányukkal a göré mögé vonultak és ott tüzet raktak. Mikor látták, hogy a göré is tüzet fogott, eldobták a gyufát és elfutottak.

*** A magyarosékei járás iskola mizériái.** A magyarosékei járás főszolgabírója most vizsgálta végig a járása területén lévő iskolákat. A vizsgálat alkalmával alig talált a főszolgabíró olyan iskolát, mely minden tekintetben megfelelt volna a törvényes kivánalmaknak. A legtöbb iskola hiányosan van felszerelve, a helyiségek egészségtelenek úgy, hogy azoknak a bezáratása igen kívánatos. A járásban Farkaspatak, Hódos, Nagypatak községekben az iskolák tanítók nélkül állanak, Nagykerpest és Krancsesd községekben meg éppen nincs iskola. A főszolgabíró a vizsgálat alapján javasolja az iskolák bezáratását és a községi iskolák felállítását.

*** A gümőkóros tehenek kiirtása.** A tuberkulózis elleni akciót eddig nagyban megnehezítették azok az eszközök, melyek tulajdonképpen csirahurcolói voltak a veszedelmes betegségnek. Ezeknek az eszközöknek megsemmisítése eddig nem mindég volt lehetséges, mert például az élelmi cikkek között a tej fertőzött voltát meg is állapították, a beteg tehenet nem lehetett kiirtani. Most azonban a földművelésügyi miniszter rendeletet adott ki, hogy a gümőkóros teheneket ki kell irtani. A tehenektől azonban nem fogja a hatóság minden kártalanítás nélkül megfosztani a gazdákat, mert rendes árat ad érte. A kiirtás úgy fog történni, hogy a törvényhatósági állatorvos megvizsgálja a tehenet és ha azt betegnek találja úgy annak értékét a gazdának megfizeti. A jószág használható husát azonban a gazdának visszaadja és ennek értékét a tehen árából levonja. Ha a gazda ebbe nem meenne bele a tehen minden áron kiirtandó és a gazda annak értékét minden levonás nélkül megkapja. A tehenek megvizsgálása a törvényhatósági állatorvosra van bízva.

*** Ahol nincsen bejelentési hivatal.** A hődmészövásárhelyi rendőrség távirati megkeresése szerint, ott vasárnap virradóra Dávid Andor vagyeskereskedéséből az oda átküldésnél behatolt tolvajok 300 korona készpénzt és 700 korona értékű bélyeget, levelező lapot és váltó-úrlapot vittek el. A tettesek egyike gyanú sze-

rint egy 35 év körüli barba, hosszú bajszu fiatal ember, kin fekete kabát és kalap volt. Miután a hódmezővásárhelyi rendőrség azt gyanítja, hogy a tettesek Nagyvárad felé menekültek, kéri elfogatásukat. A rendőrség intézkedett.

* **Nagyvárad Jó Szíve.** Mint mindig, úgy most is hatásosan megszólalt városunk jó szíve, a midőn a kalábriai földrengés áldozatainak felségélyezésére az egész világ áldoz. Ezt a célt fogja szolgálni a vasárnap f. hó 24-én a »Pannonia« vendéglő összes helyiségeiben tartandó nagy jótékony-sági estély is, melyen a helybeli katonazenekar közreműködik. A nagy hangverseny kezdete este 8 órakor. **10 órakor:** »A rezervista álma« c. nagy zenerouve. **11 órakor:** Nagy tombola, melynek főnyereménye egy értékes női aranyóra lesz. — Belépti díj nincs. — Előjegyzések asztalokra elfogadtatnak a »Pannonia« étterem tulajdonosánál. A nyeremény tárgyak már holnaptól kezdve megtekinthetők Büchler Márton ur fő-utcai butorgyári kirakatában.

SZINHÁZ.

Heti műsor.

Kedd: Atalanta.

Szerda: Atalanta.

Csütörtök: Három feleség.

Péntek: A király.

Szombat: A király.

Vasárnap délután: Zách Klára, este: A király.

IRODALOM.

Szávay Gyula legújabb könyvei.

Két kötete jelent meg az újabb magyar költő-generáció egyik kiváló tagjának Szávay Gyulának. Az egyik Szávaynak legújabb költeményeit tartalmazza »Az esüst pohár és más újabb versek« címmel. Nem sok vers, de anélkül értékesebbek. Az olyan költemények, mint a Csokonai kárhoztatása, Cseresnyés Mária, Beszélgetnek a csontok, Dávid és Mikaela stb. az újabb magyar irodalomnak értékes gyöngyei. Egy ilyen vers többet ér Ady-nak két kötet versénél s utánzóit minden eddigi és ezután megjelenendő zöngeményeinél.

Szávay Gyula költészete az epika felé hajlik; s mégis, kevés költőnk verseiben van annyi őszinte és igaz lírai érzés, mint Szávayéban. Csak arról ír, ami valóban megihletti lelkét s úgy ír, mesterkéletlenül, a mint egy ihlett költői lélek írhat. És a mi fő: magyar és magyaros izig-érig. Nem kicsinyli ezt a hazát, mint sőtényes ifju óriásaink, akik azt hiszik, ők hozzák be a noch nie da gewesen kulturát Dévény felől. Érzik, hogy Szávay költészete a magyar földből fakadt s annak szép, üde természetes virága. Tud gunyos lenni, de érzelmes is. Van érzéke a fenséges iránt s a szelid humor iránt is. Sohasem közönséges, mindig költői. Ez a kis kötet a mai magyar versirodalomnak egyik értékes becses terméke.

Kevésbé sikerült Szávaynak másik kötete, a *Világosság* című mesejáték. Szimbolikus alakokkal, Vasbalta, Aranybalta, Esüstbalta, Vasvirág, Aranyrózsa, Vasdárda, Ezüstdárda, Vaskutya, Ezüstszem, Ezüstszív, Feketeszív, Vasasszony, Vasgyerek sok a mai társadalmi elmentéket hozza színre, sok erőltetett kiállítás az igazságnak megjelölésére sok helyen mellőződéssel. A szimbolizmus egyenesen túlteng a darabban s megérthetőségét is kockára teszi. Igaz, hogy ketten írták: Géczy István is írt az egyik Szávaynak s így nem tudjuk, a darab melyik segítőtársnak tudjuk be.

A két kötet körül legtöbbször a *Világosság*-got néhány oldal átfutása után félre fogják tenni s az Esüst poharat egyszeri átolvasás után — gyönyörködve újra átolvasás. És mind a kettő nagyon megérdemül. —r.

MULATSÁG.

A legényegylet bálja.

A legényegylet hangversennyel egybekötött táncestélye hatalmas arányokban bontakozik ki Nagyvárad és a vidék szeméi előtt. A közönség köréből fel-felhangzik az a kérdés: hogyan vállalkozik a legényegylet ilyen dologra? Bizony ilyen nagy arányú, az egylet érdekében való-ságos ünnepszámba menő eseményre való előkészület óriási munkát igényel az egyesület tagjainál. De nem kevésbé kiterjedt, minden irányból való segítségre és támogatásra van szüksége, hogy vállalkozása sikerrel járjon. S a legényegylet eddig is megmutatta, hogy támogatásra érdemes, összefogásán megjeleni élvezet.

Nagy dolog ám az, iparos ifjakból 30 tagu férfikart szervezni s ritka szerencséje az egyleti dalárdának, hogy mind a négy hangra tiszta, pompás hangu tagjai vannak s ami fő, Huszár Lászlóban kitűnő karmestere van. Annál kedvesebb dolgot produkálni pedig hangversenyen nem lehet, mint az a 35 tagból álló női kar, melyet Neworáll István vezet. Így dirigálni női ének-kart csak ő tud. Micsoda dalárda-esemény lesz az, mikor ez a két dalárda egyesül egy hatalmas 65 tagu vegyeskarban, melyet Huszár dirigál és Neworáll zongorán kísér? Akinek pedig még kétsége van, de ez hogy is lehet? ez impozánsan induló hangverseny-nívója iránt, az jöjjön el és hallgassa meg ezt a pompás műkedvelői zenekart, mely Kürti István kitűnő karmester, vezetése alatt a legjobb erőket egyesíti művészi szórakozásra, s nyújtand művelzetet a nyilvánosságna is a legényegylet részéről kért szíves közreműködésével.

Össze fog működni e zenekarban primhegedű, brács, kis és nagybőgő, zongora, cintányér és nagydob.

Magának a meghívó halmaznak feldolgozásra és kézbesítésre két heti munkájába kerül az egyleti rendezőségnek és a m. kir. postának. Aki a szíves érdeklődők közül számot tart az izléssel összeállított művészi meghívóra, szíveskedjék óhaját bármely egyleti tag utján is, az Igazgató tudomására juttatni (Csengeri-utca 2.) Sürgönyileg történt utánrendelés, hogy a mind sürűbben jelentkező igényeknek az egylet a legnagyobb készséggel megfelelhessen. Itt adjuk a hangverseny műsorát:

1. Férfi négyeskar. Magyar népdalegyveleg Lányi Ernőtől. Karvezető Huszár László.
2. Zenekar. Kun László: Szerenád az »Ocskay brigádrosok«-ból. Vonósnégyes.
3. Női hármás énekkar. Alkonyatkor. Szerzője Major Gyula. Karvezető Neworáll István.
4. Zenekar. Lange Gusztáv: Nagymamácska. Vonóshatos.
5. Vegyes énekkar. Dalosok indulója. Szerzettg Neworáll István. Zongorán kíséri a szerző.
6. Zenekar. Boieldieu: Részletek »A bagdadi kalifa« operából. Karvezető Kürti István.

Belépti díj: Személyjegy 2 kor., családijegy (3 személyre 4 korona, 4 személyre 5 kor.) A munkásgimnáziumra felülfizetéseket és postai küldeményeket köszönettel fogad és birtlapilag nyilvánosan nyugtázza az egyesület. Kezdeté jan. 31-én este 8 órakor.

Elhalasztott mulatság. Mint már az előző számban tudomására hoztuk olvasóinknak, hogy a Miv. korszorú egylet február hó 7-én tartja mulatságát. Ezt most korrigáljuk, mert a mulatságot egy nappal hamarabb fogják megtartani február hó 6-án szombaton este. A rendezőség.

Igazságszolgáltatás.

Szerelmi dráma.

— Esküdtszéki tárgyalás. —

Henkeres községben már régebb idő óta szerelmi viszony folyt *Palke Amica* és *Duma János* között. A fiatal legény igaz szerelmmel vonzódt a leányhoz s a leány szintén szerette Duma Jánost.

Ugyátszott, hogy egy pár lesz belőlük, ámde 1908 január havában ugyancsak settenkedni kezdtek a leány körül *Fofiu Vaszali* és *Mátyás György* szintén henkeresi legények. — Különösen *Fofiu Vaszali* lett veszedelmes rivális, mert a leánynak mindjobban tetszett a daliás legény s régi szerelmesét *Duma Jánost* mindjobban kezdte elhanyagolni. A szerelmében sértett legényben dult a bosszu. Alig bírta legyőzni az átkos szenvedélyét mindaddig, míg 1908 május 8 án részeg állapotban, elvakulva megölte ellentelét *Fofiu Vaszalit*.

8 án hajnalban *Tárkány* községben keresztül hazafelé indultak *Henkeresre Duma János*, *Fofiu Vaszali* és *Mátyás György*, kik a tárkányi erdőben famunkán voltak együtt. Utközben az eső bekergette őket a tárkányi korcsmába. — Elkézdtek poharazni. Először bort ittak, majd áldomás képen felhajtottak egy-két pohár pálinkát is s aztán elindultak ismét *Henkeres* felé. Mind a hárman részegek voltak. Az uton aztán szó került a szép *Amicáról* is s ezen összeverekedtek.

Fofiu Vaszali összeroncsolt fejével ott maradt az ut sarába. Hatalmas fejszecsapás nyomai látszottak szétzuzott koponyáján s mellén is több késszurás tétetett. Hogy ki ölte meg, eddig még nem lehet tudni. *Duma János* a vádlott a vizsgáló bíró előtt tagadott mindent, valamint társa *Mátyás György* is, ki szabadlábra helyeztetett.

A tegnap megkezdett esküdtszéki tárgyaláson szintén tagadott mindent a vádlott, csupán azt állítja erősen és határozottan:

— Kérem én részeg voltam, én semmit sem tudok. Én nem tettem.

Nehéz dolga van a bíróságnak, mert a tett színhelyén senki sem volt jelen, csupán az eset után beszéltek a tanuk a vádlottal, ki még állításuk szerint akkor is alaposan pityókos volt.

A vád képviselője dr *Szolnok Jenő* ügyész határozottan ragaszkodik a szándékos emberölés vádjához.

A tárgyalás holnap folytatódik.

TÁVIRATOK.

Portugália a forradalom előtt.

Lissabon, jan. 18. Portugáliában a hangulat a lehető legválságosabb. A forradalom minden percben kitörhet. Állandóan katonai intézkedéseket tesznek, hogy valamilyen behatással legyenek a forradalmároknak. A király fél a jövőtől, sőt hírek szerint egyelőre távol fogja magát tartani az országtól.

Lissabon, jan. 18. Francó Lissabonban tartózkodik, hogy a kedvező alkalommal a hatalmat magához ragadhassa. A forradalmárok Franco közelébe férkőztek, amiből a forradalom kitörését nagyon rövid időre teszik.

Lissabon, jan. 18. A minduntalan megnyilvánuló forradalmi hangulat arra kényszerítették az uralkodót, hogy az összes csapatokat készenlétben tartsák. A hadihajók különben már napok óta készenlétben vannak.

A délolaszországi katasztrófa.

Messina, január 18. A közmunkaügyi minisztérium által kiküldött bizottság a romok el-takarításának kérdésével foglalkozik, amit a ten-gerbe szándékozik sülyeszteni. Mindenekelőtt a Messinát átszelő két folyót kell szabaddá tenni; a törmeléktől és romoktól, nehogy a folyó vize kiáradjon. Ez a messinai menekülteknek munkát szerez. Szüntelen igyekeznek a natonai raktárak szabaddátételére, mert azokban nagy gabona-és lisztkészletek voltak. A lakosság egészségi állapota kielégítő. A génuai herceg állandóan látogatja a sujtott helységeket.

Róma, január 18. Mazza tábornok távira-tozza Giolitti miniszterelnöknek: A kikötő rend-behozására a közmunkaügyi minisztériumtól ki-küldött bizottság ideérkezett. A barakkok építését folytatják. A Vasco di Gamma hadihajó mentő-szerekkel ideérkezett.

Messzina, január 18. A múlt éjjel több földlökést éreztek. Több fal össze-dőlt. Esik az eső. A Piazza Caironin az üzleteket lassanként megnyitják. Most már mindennemű árukat lehet kapni.

A debreceni mandátum.

Debrecen, január 18. Vasárnap tartotta meg programbeszédét Csanak Já-nos képviselő jelölt. A programbeszédén több országgyűlési képviselő is megjelent. A jelölt beszédében a bank ügyben fej-tette ki álláspontját. Csanak megválasz-tását biztosra veszik.

A Steinheil-ügy.

Páris, január 18. A Steinheil-ügy kezd kibontakozni a homályból. A dolog még nem egészen világos ugyan, de az asszony a kihallgatás folyamán annyira ellenmondásba keveredett önmagával, hogy méltán lehet következtetni a bűnrészes-ségre. A vizsgálóbíró szombaton újra ki-hallgatta az asszonyt, s föltétlen bizonyos-ságot szerzett arról, hogy Steinheilmé maga rendezte azt az állapotot és hely-zetet, amelyben a rendőrök találták a gyilkosság felfedezésekor. Az asszony ugyanis megkötözve feküdt ágyában és lenn a földön összegyömösölt vattadarab hevert. Steinheilmé azt vallotta, hogy ezt a szájába főttek s ő nagy erőfeszítéssel huzta ki onnan. A vattát szakértő orvos és vegyész megvizsgálta és úgy találta, hogy sohasem volt emberi szájbán.

KÖZGAZDASÁG.

A Nagyváradi Hitelbank részvénytár-saság közgyűlése.

A Nagyváradi Hitelbank f. hó 17-én d. e. 11 órakor tartotta meg a VI. évf. közgyű-lést, *Sulyok* István elnöklete alatt. — Jelen voltak:

Balogh Vilmos, Füredi László, Perlesz József, dr. Munk Béla, Schönfeld Lajos, dr. Waldman Márk, Vizi Lénárd, dr. Perczel Adolf, id. Moskovits Mór, Leitner Márton, Moskovits Miksa, Szalay József, Egri Dezső, Kurländer Ede, dr. Rácz Miksa, dr. Nagy Ignác, Weimann Béla, Vasady Lajos, Sinka László, Grósz Géza, Balogh Árpád, Farkas István, ifj. Stern Lipót, Bartos Gábor, Keztyüs János, Schwarz Vilmos, Reichard Dezső, Schiller Sándor, dr. Kopper Adolf, Reiner Sándor, Spitzer Ede, Lichtmann Samu, Kohn Adolf, Schönberg Ármán, Szanditz Mór, Diósy Bernát (Berettyóújfalú), Rothbart Ignác, Pekarik Endre.

Hegedüs Sándor, Sziládky Ernő, dr. Szilágyi Géza, Deutsch Ignác, Spitzer Béla, Wechsler József, Rákos Vilmos, Weisz József, Reich Sándor, Weinberger Mi-hály, Dorogi Lajos, Pásztor Fde, Menez Mór, Grósz Ignác, Kun Samu és Darvassy Lajos.

Az elnök, miután üdvözölte a jelenlevőket megnyitja az évf. közgyűlést, vázolja az 1908. évi viszonyokat, amelyek egyáltalában nem valának előnyösök a közgazdasági fejlő-désre. Az amerikai pénz válság érezhető volt a vállalkozási kedv hiányában, amely csak az év második felében haladt a javulás felé. Az intézet mindennek dacára, nemcsak hogy el-érte a tavalyi üzleteredményt, hanem még föltül is multa. Majd vázolja az intézet forgalmát és kimutatja, hogy az évi zárszámadás 40297 kor. 72 fillér tiszta üzleti nyereségről tesz bizony-ságot.

Részletezi az üzleti nyereség hovafor-dítását és kihirdeti, hogy február 18 tól kezdve a részvények 15 koronával a szelvényt úgy a helybeli intézetnél, mint Budapesten a Magyar Pénzügyintézetek központi hitelbankjánál (Arany János u. 24.) beválthatók. Azután a felügyelő bizottság megokadotva, hogy úgy a kezelés-ben, mint törvényszerűen, mint a 40297 kor. 72 fill. tevő nyereségre vonatkozó felosztási ajánlata korrekt és kéri, hogy a felügyelő bizottságnak, mivel megbízatása lejárt adják meg a részvényesek a felmentvényt. Majd a mérlegszámlát terjeszti elő az igazgatóság. Ezek után a választásokra került a sor. A felügyelő bizottság megalakult a következőkből:

Felügyelő-bizottság: Moskovits Miksa uj, Grósz Géza, Keszttyüs János, dr. Löwy Mór, Spitzer Béla, Schönberg Ármán, Varga Pál.

Igazgató tanácsosok lettek a következők:
Igazgató tanácsosok: Deutsch Ignác uj, Goldléder Sámuel, Klein Károly uj, Kovács Kálmán, Kurländer Jenő uj, Lichman Samu uj, dr. Nagy Ignác, Reiner Sándor, dr. Löblé László uj, Rotbart Ignác, Sinka László, Spitzer Ede uj, dr. Székely Adolf, Schiller Sándor, Vizi Lénárt uj, Weimann Béla, dr. Weinstock Ármán, dr. Weimann Jenő uj.

Több tárgy nem lévén az évf. gyűlést berárta az elnök.

A gabonatözsde határidői.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, jan. 18.		
Buza május	50 kilogrammonként	11.60
Buza okt. —	—	10.38
Rozs okt. —	—	8.96
Zab májusra	—	—
Zab okt. —	—	7.04
Tengeri máj. 1908.	—	6.85
Tengeri jul.	—	6.69

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktözsde 1908. jan. 18.		
Magyar arany járadék 4 száz.	—	111.50
Magyar koronajáradék 4 száz.	—	93.25
Magyar koronajáradék	—	82.75

Közönség köre.*

Nyilatkozat.

Tekintetes Szirmay Ödön urnak

Nagyvárad.

Tisztelt Barátunk!

Megbízásodhoz képest szombaton délután 6 órakor megjelentünk Nagy Mihály urnát, hogy nevedben tőle elégtételt kérjünk a péntek este történt utcai megtámadásodért és a szombaton reggel a lapokban megjelent sértő hangon nyilatkozatáért.

Nagy Mihály kijelentette előttünk, hogy elégtételt adni hajlandó és megbízottait még az est folyamán megnevezte.

A tárgyalásról a következő jegyzőkönyvet vettük fel.

* E rovat alatt közöltekeri nem vállal felelős-séget a Szerk.

Jegyzőkönyv,

felvétel Szirmay Ödön és Nagy Mihály meg-bizottjai által az Emke kávéházban 1909. január 17-én este 8 órakor tartott tárgyalásról.

Szirmay Ödön ur megbízásából Nagy Andor és Véssey Kálmán urak feyveres elé-g-tételt kérnek.

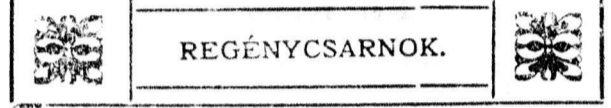
Nagy Mihály ur megbizottjai Kollányi Bo-dizsár és dr. Berkovits Renée urak kijelentik, hogy felük elveinél fogva semmiféle feyveres elégtételt nem ad

Nagyvárad, 1909. január 17.

Kollányi Boldizsár s. k., Nagy Andor s. k.,
dr. Berkovits Renée s. k., Véssey Kálmán s. k.,
mint Nagy Mihály ur megbizottai, mint Szirmay Ödön ur megbizottai.

Miután Nagy Mihály ur az ügy korrekt elintézése elől elvei hangoztatásával kitért, a te-részedről befejezettnek nyilváníjuk.

Nagy Andor s. k.,
Véssey Kálmán s. k.

EMIKE.

IRTA:

HAJDU IMRE.

(Folytatás.)

31.

Az olvasó reménylők, eltalálta az öreg ur felindulásának okát, ami ugyan sem többi sem kevesebb nem volt, mint hogy távolról látni lehetett a kereszt alatt egy purutya cigány gyermekhez hasonló fiut, ki amint észrevette közeledésünket, felállt ülőhelyéből, hirtelen át-szökte az ur sáncát, s mintha valamit mondani akarna, beállt az országut harmadába, s ez Misike volt.

Az említett másik kocsi üresen haladt előttünk, mi a második kocsin ültünk.

— Hej kocsis hallod-e? — kiabál az öreg ur az első kocsira. — fel ne próbáld azt a gyermeket a kocsira venni.

— Jól van kérem alásán, — válaszol az vissza, folyvást hajtva.

— Ha ki tudod kerülni, jó borraivalót kapsz!

— Igenis értem, instálom alásán.

Ezalatt mindég közelebb és közelebb ér-tünk a sokszor említett helyhez, s az első sze-kér lehető sebesen kezdett haladni; de mit ért a hasztalan törekvés? — épen semmit; egy gondolat, s mint a villám ott termett Misike az első szekér fehércén, honnan azután szépen bemászott a kocsiba, s mindezt a szegény kocsis, ki a jó borraivaló reményében lovaira figyelve, sebesen hajtott, még csak álmodni sem merte,

Misike tehát az első kocsin ült, honnan hátrafordulva, atyjára komikus arcintorgatások között, nagy füleket s orrt mutogatott.

Az öreg dühös volt, váltig kiabált a se-besen haladó kocsis után, hogy álljon meg s fogja meg azt a gaz gyermeket, amíg ő oda ér; de a kocsis, ki, mint tudjuk, pasagerjáról mit sem sejtett, hátra sem nézett, s csak azt hitte, miszerént biztatják, hogy jobban hajtson, mert még nincsenek túl a bajon, ez okból még sebesebben hajtott. — A lovak fáradni kezdtek, mire a kocsis elgondolta a dolgot, hogy hisz odáig csak nem futhatott vele versenyt az urficska, meglassítá lovait s hátra nézett.

— Tyhű! terem a mája, oda a borraivaló! — sopánkodik a kocsis, füle tövét vakargatva, megállítá lovait: urficskám tessék leszállani.

— Majd bizony, — mordul rá durván a hivataln vendég, — parancsolsz a kutyának te paraszt!

(Folyt. köv.)

A szerkesztésért felelős

Dr. VUOSKICS GYULA.

NYILVÁNTARTÁS.

PF AFF CZÉC
LONDON
PARIS
 ÉS
BERLINI
NYAKKENDŐ
ÚJDONSÁGAI
PAZAR VÁLASZTÉKBAN
MEGÉRKEZTEK

PF AFF CZÉC
VADÁSZ
KÜLÖNLEGESSÉGEI
MEGÉRKEZTEK

DENT GLOVES ÉS **FOWNES GLOVES**
A VILÁG
LEGJOBB
KEZTYÜI
KAPHATÓK.
PF AFF CZÉGNÉL

FRÁTER LORÁND

a magyar dal mestere

TARNAY ALAJOS

az orsz. zeneakadémia tanárának közreműködésével

egyetlen

hangversenyét

1909. február hó 8-án, a Kereskedelmi Csarnok disztermében tartja meg. ::

Belépő jegyek 6, 4 és 2 kor. árban kizárólag **Sebő Imre** könyv- és papirkereskedésében kaphatók.

Néh. Özv. Tóth Ferencznè

hagyatékához tartozó a nagyváradí hegyen levő nyolcz kat. hold. leljesen beültetett szőlőt, amelyen szép lakóház és vincellérak van, a tugi-vásárhelyi hegyen tevő 13 kat. hold szőlőt, megfelelő épületekkel, végre a helybeli szénáskertben levő 2150 □-öl külsőföldet eladom. Az érdeklődőknek a délutáni órákban adok fölvilágosítást. **Dr. Mihely Lajos** ügyvéd.

Február hó 16-án

a „Kereskedelmi Csarnok“ disztermében lesz megtartva a
VILÁGHIRŰ

SWARDSTRÖM

négyes hangversenye.

Zongorán kíséri: **TARNAY ALAJOS** ur, az országos zeneakadémia tanára. ::

Belépő jegyek: 8, 6, 4 és 2 kor. árban e öre válthatók **SEBŐ IMRE** könyv- és papirkereskedésében **Rákóczi-ut.**

Székely Imre

elsőrangú uri- és női fehérnemű tisztító intézete

Nagyvárad

Színház-utca 4.

Mant Frigyes

üveg- és porcellán kereskedése Nagyvárad, Kossuth-utca, Mezey-ház.

Telefon szám: 474.

Bartos M. és Tsa

NAGYVÁRAD, Rákóczi-ut 2. Bazár-épület.

Kizárólagos harisnya és ernyőkülönlegességek. — Allandó nagy raktár férfi-, női- és gyermek-harissnyákban s keztükben a leggyorsabbal a legfinomabbig, továbbá eső- és napernyők. — Folytonos újdonságok! — Javítások gyorsan eszközölnek. — Pontos kiszolgálás. — Szolid árak. —

Preis R.

Paplan, madrac, szalmaszakok, paplanlepedő, párnahuzat toll állandóan kapható az ágynemű raktárban

Kossuth-utca 12.

Menyasszonyi kelengyét elkészít ugyszintén művészi kézimunkákat

Kronemer Testvérek

Nagyvárad, Bazár-épület színházzal szemben.

Menyasszonyi kelengyét Vász-
 nat és Fehérneműt csakis

Strohmayer Pál

cégtől vegyünk!

Raktár: Nagyvárad, Szent László-tér 1. szám a kishíd mellett.

Telefon 166.

Telefon 166

Karácsonyi vásárunk felülmul minden versenyt.

Divat selymek 75 krtól.
 Női divat szövetek 46, 63, 82 kr.
 Mosó barketek 22, 28, 33, 40 kr.
 Mosó borduros delin 24, 26, 28 kr.
 Raktárunk egyéb készlete dec. 31-ig tetemesen le van szállítva.

KLEIN TESTVÉREK divatáruháza, Zöldfa-ut elején.

Kovács József

katonai- és polgári cipész.
 Ortophéd munkák.

Nagyvárad, Beöthy Ödön-utca 35.

